

Sygn. akt VI U 2090/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lutego 2015 r. w S.

sprawy A. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania A. D. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 20 września 2013 roku znak: (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. D. (1) prawo do obliczenia wysokości emerytury, poczynając od 1 października 2012r., przy przyjęciu, że podstawa wymiaru składek za lata 1990-1992 wynosi:

- za rok 1990: 18.000.000 (osiemnaście milionów) złotych;

- za rok 1991: 54.000.000 (pięćdziesiąt cztery miliony) złotych;

- za rok 1992: 31.526.600 (trzydzieści jeden milionów pięćset dwadzieścia sześć tysięcy sześćset) złotych.

II. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie;

III. odstępuje od obciążania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., przyznał A. D. (1), poczynając od 1 października 2012r., prawo do emerytury. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1971-1989 i 2009 jako wariant najkorzystniejszy. WWPW wyniósł 142,34%. W uzasadnieniu decyzji wskazano,

iż Zakład odmówił „przyjęcia do podstawy wymiaru wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w spółce (...)na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 z dnia 18.06.2012r. za okres od 01.03.1990 do 19.05.1992 roku z uwagi na fakt, że zakład od 31.12.1994r. nie prowadzi działalności, ani też nie zatrudnia pracowników”. Wyjaśniono zarazem, że „za w/w okres przyjęto wynagrodzenia minimalne, natomiast za okres od 01 marca 1983r. do 28 lutego 1990r. przyjęto wynagrodzenie na podstawie danych zaewidencjonowanych w ZUS (deklaracje imienne).”

A. D. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o dokonanie wyliczenia podstawy wymiaru przyznanego mu świadczenia z uwzględnieniem wynagrodzeń wynikających z przedłożonego zaświadczenia Rp-7.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji i wyjaśniając dodatkowo, że porównanie kwot zawartych w spornym zaświadczeniu Rp-7 i w składanych przez pracodawcę deklaracjach imiennych (w okresie do 28 lutego 1990r.) prowadzi do wniosku, iż kwoty wykazane w zaświadczeniu nie mają pokrycia w rzeczywistości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. D. (1), urodzony w dniu (...), w dniu 9 października 2012 roku złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o emeryturę.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek o emeryturę – k. 1-2 plik I akt ZUS O/S. dot. A. D.

Do wniosku o emeryturę ubezpieczony załączył m.in. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dotyczące zatrudnienia w okresie od 1 marca 1989r. do 19 maja 1992r. w (...)” Co. Ltd. Joint Venture w S., w którym wskazano, że ubezpieczony był w niej zatrudniony na stanowisku kierownika budowy, na pełen etat, a jego wynagrodzenie wynosiło:

- w 1989 roku – 3.450.000 zł, w tym 3.000.000 zł składniki stałe i 450.000 zł premia,
- w 1990 roku – 18.000.000 zł, w tym 12.000.000 zł składniki stałe i 6.000.000 zł premia,
- w 1991 roku – 54.000.000 zł, w tym 36.000.000 zł składniki stałe i 18.000.000 zł premia,
- w 1992 roku – 20.000.000 zł, w tym 14.000.000 zł składniki stałe i 6.000.000 zł premia.

W zaświadczeniu zaznaczono, że zostało ono wystawione w oparciu o akta osobowe. Wyjaśniono też, że zakład od 31 grudnia 1994r. nie prowadzi działalności gospodarczej i nie zatrudnia pracowników, a także że zgodnie z rejestrem handlowym do podpisywania dokumentów upoważniony jest prezes zarządu spółki jednoosobowo. Zaświadczenie zostało podpisane i opatrzone pieczęcią przez A. C. (1), działającego w charakterze prezesa zarządu spółki.

Niesporne, a nadto dowód: zaświadczenie ZUS rp-7 z 18.06.2012r. - k. 15 plik I akt ZUS O/S. dot. A. D..

Organ rentowy w toku postępowania wyjaśniającego zażądał od A. D. przedłożenia dodatkowych dokumentów, potwierdzających fakt jego zatrudnienia i rzeczywistą wysokość zarobków uzyskiwanych w spółce (...). Odpowiadając na to zobowiązanie A. D. złożył w ZUS oświadczenie, że nie posiada za ten okres świadectwa pracy. Jednocześnie złożył jednak swoją oryginalną legitymację ubezpieczeniową, w której na stronach 82-83 potwierdzono fakt jego zatrudnienia w okresie od 1 marca 1989r. do 19 maja 1992r. na stanowisku kierownika budowy. Legitymacja nie zawiera żadnych wpisów na temat wysokości zarobków A. D.. Ponadto ubezpieczony złożył wydany mu w dniu 10 stycznia 2013r. przez sąd odpis z rejestru handlowego dotyczącego spółki (...), w którym jako osobę upoważnioną do jednoosobowej reprezentacji spółki wskazano A. C. (1).

Dowody – dokumenty w aktach ZUS O/S. dot. A. D.: oświadczenie A. D. z 15.01.2013r., odpis z rejestru handlowego dot. spółki (...), legitymacja ubezpieczeniowa – k. 39-41.

Organ rentowy przeprowadził także z urzędu postępowanie sprawdzające czy spółka (...) zgłosiła A. D. do ubezpieczeń społecznych. Na podstawie archiwalnych dokumentów ustalili, że spółka ta od marca 1990r. rozliczała się na

deklaracjach bezimiennych, zaś w okresie od 1 marca 1989r. do 31 grudnia 1989r. zadeklarowała – w odniesieniu do A. D. - wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w łącznej kwocie 4.747.200 złotych, natomiast w okresie od 1 stycznia do 28 lutego 1990 roku – w łącznej kwocie 2.205.000 złotych.

Dowód: potwierdzenie ubezpieczenia pracowników – k. 67-68 pl. I akt ZUS O/S. dot. A. D..

W okresie od 1 marca 1967r. do 28 lutego 1989r. A. D. (1) był zatrudniony w Zakładzie Usług (...) w S.. W roku 1989 uzyskał z tego zakładu pracy wynagrodzenie w wysokości 199.500 złotych.

Niesporne, a nadto dowód: zaświadczenie ZUS Rp-7 z 15.03.2012r. – k. 14, pl. I akt ZUS O/S. dot. A. D..

Poczynając od 1 marca 1989r. A. D. (1) został zatrudniony w (...)Co. Ltd. Joint Venture w S., gdzie pracował nieprzerwanie do 19 maja 1992r., zajmując przez cały ten okres zatrudnienia stanowisko kierownika budowy w pełnym wymiarze czasu pracy. W czasie zatrudnienia w spółce A. D. pełnił w tym samym czasie obowiązki kierownika kilku budów prowadzonych przez spółkę; jego podwładnym, zatrudnionym na stanowisku majstra budowy, był W. R. (1). Wynagrodzenie A. D. było wyższe niż wynagrodzenie W. R.. Na wynagrodzenie obu składały się przy tym zarówno stała część – wynagrodzenie zasadnicze, jak i premia.

Stanowisko zajmowane przez A. D. było jednym z najwyższych w firmie, a co za tym idzie – otrzymywane przez niego wynagrodzenie było jednym z najwyższych w spółce. Wynagrodzenie to było jednak częściowo uzależnione od wypracowywanego dla spółki zysku, co znajdowało faktyczne odzwierciedlenie w przyznawanych A. D. premiach. Zgodnie z przyjętym przez spółkę założeniem wynagrodzenie kierownika budowy miało wynosić około 60-66% wynagrodzenia członków zarządu spółki.

Dowody:

- zeznania A. D. (1) – k. 112, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 120v-122 akt sprawy;
- zeznania świadka W. R. (1) – k. 41-42 akt sprawy;
- zeznania świadka H. N. (1) – k. 83-84 oraz w wersji elektronicznej k. 86 akt sprawy;
- zeznania świadka J. G. – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 116-117v akt sprawy;
- zeznania świadka A. C. (1) – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 118-120 akt sprawy.

W okresie od 1 maja 1989r. do 20 października 1989r. A. D. (1) pobierał zasiłek chorobowy. Jego łączna kwota wyniosła 1.211.000 złotych.

Niesporne, a nadto dowód: karta zasiłkowa – k. 78 akt sprawy.

W marcu 1989r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 200.000 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 160.000 złotych, a J. G. – 500.000 złotych.

W kwietniu 1989r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 220.000 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 275.000 złotych, a J. G. – 500.000 złotych.

W maju 1989r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 220.000 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 175.000 złotych, a J. G. – 500.000 złotych.

W październiku 1989r. A. D. otrzymał – za faktycznie przepracowaną (po powrocie do pracy po okresie pobierania zasiłku chorobowego, tj. za okres od 21.10.1989r.) wynagrodzenie w wysokości 80.667 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 270.000 złotych, H. N. (1) - 450.000 złotych, a J. G. – 1.000.000 złotych.

W listopadzie 1989r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 540.000 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 2.648.000 złotych, H. N. (1) – 3.032.000 złotych, a J. G. – 1.000.000 złotych.

W grudniu 1989r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 3.440.000 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 405.000 złotych, H. N. (1) - 450.000 złotych, a J. G. – 6.000.000 złotych.

W styczniu 1990r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 1.102.500 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 900.000 złotych, H. N. (1) - 1.102.500 złotych, a J. G. – 3.000.000 złotych.

W lutym 1990r. A. D. otrzymał wynagrodzenie w wysokości 1.102.500 złotych. W tym samym miesiącu wynagrodzenie W. R. (1) wyniosło 900.000 złotych, H. N. (1) - 1.102.500 złotych, a J. G. – 3.000.000 złotych.

W roku 1990 łączna wysokość zarobków A. D. uzyskanych w spółce (...), stanowiących podstawę wymiaru jego składek na ubezpieczenia społeczne wyniosła co najmniej 18.000.000 złotych; w roku 1991 – co najmniej 54.000.000 złotych, zaś w roku 1992 – co najmniej 20.000.000 złotych.

Wysokość wynagrodzenia A. D. (i pozostałych zatrudnianych przez spółkę pracowników) w okresie do 28 lutego 1990r. była każdorazowo wykazywana w składanych do ZUS deklaracjach imiennych. Prawidłowość danych wykazywanych w deklaracjach była każdorazowo sprawdzana i potwierdzana własnoręcznym podpisem przez J. G., pełniącą wówczas funkcję prezesa spółki.

Dowody:

- zeznania świadka J. G. – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 116-117v akt sprawy;
- deklaracje ZUS składane przez spółkę (...) – w kopercie k. 93 akt sprawy.

W roku 1990 A. D. zarobił w spółce (...) co najmniej 18.000.000 złotych, w roku 1991 – co najmniej 54.000.000 złotych, zaś w roku 1992 – co najmniej 20.000.000 złotych.

Dowody:

- zeznania A. D. (1) – k. 112, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 120v-122 akt sprawy;
- zeznania świadka W. R. (1) – k. 41-42 akt sprawy;
- zeznania świadka H. N. (1) – k. 83-84 oraz w wersji elektronicznej k. 86 akt sprawy;
- zeznania świadka J. G. – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 116-117v akt sprawy;
- zeznania świadka A. C. (1) – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 118-120 akt sprawy;
- świadectwo pracy i zaświadczenie ZUS Rp-7 – w aktach ZUS O/S. dot. J. F.-G. – k. 9-10, pl. I oraz dalsze dokumenty w tychże aktach ZUS.

Aktualnie, jeśli chodzi o okres pracy A. D. (1) w spółce (...), nie zachowały się ani jego karty wynagrodzeń ani akta osobowe. Dokumentacja spółki nie była przechowywana w należyty sposób i uległa zniszczeniu.

Dowód: zeznania świadka A. C. (1) – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 118-120 akt sprawy.

Spółka (...) nadal jest wpisana do rejestru handlowego, pod numerem (...). Jako prezes jej zarządu, uprawniony do jednoosobowej reprezentacji, wpisany jest tam nadal A. C. (1).

Dowód: odpis z rejestru handlowego dot. spółki (...) – k. 62 akt sprawy.

A. C. (1) wystawił dla A. D. (1) zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, kierując się własną wiedzą na temat zasad wypłacania i ustalania wysokości wynagrodzeń w spółce, posiadaną z racji tego, iż ze spółką był związany od roku 1987, przy czym od sierpnia/września 1991 roku pełnił funkcję prezesa jej zarządu.

Dowód: zeznania świadka A. C. (1) – k. 111v, w wersji elektronicznej – k. 113 oraz transkrypcja – k. 118-120 akt sprawy.

J. G. w okresie od 16 kwietnia 1988r. do 11 lutego 1992r. była zatrudniona w (...)Co. Ltd. Joint Venture w S. na stanowiskach kolejno: dyrektora, prezesa zarządu oraz konsultanta zarządu.

W dniu 11 lutego 1992r. pracodawca wystawił jej świadectwo pracy, w którym wskazał m.in., że na ostatnio zajmowanym stanowisku konsultanta zarządu otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 10.000.000 zł miesięcznie. Dokument został podpisany przez ówczesnego prezesa zarządu – A. C. (1).

Z kolei w dniu 23 lipca 1992r. ten sam pracodawca wydał J. F.-G. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, obejmujące jednakże wyłącznie jej zarobki za lata 1989, 1990 i 1991. W dokumencie tym, podpisanym przez prezesa zarządu spółki A. C. (1) oraz kierownika działu księgowości M. G., wskazano, że wysokość zarobków J. F.-G. wyniosła: w roku 1989 - 11.526.500 zł (tj. 464,57% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce społecznej), w roku 1990 – 41.903.280 zł (tj. 338,94%), w roku 1991 – 105.687.223 zł (tj. 497,59%). Wskazano też, że zaświadczenie wystawiono w oparciu o listy płac za w/w lata.

Organ rentowy uznał powyższe zaświadczenie za dokument miarodajny i ustalając wysokość należnych J. F.-G. świadczeń, wziął pod uwagę wykazaną w nim wysokość zarobków.

Dowody: świadectwo pracy i zaświadczenie ZUS Rp-7 – w aktach ZUS O/S. dot. J. F.-G. – k. 9-10, pl. I oraz dalsze dokumenty w tychże aktach ZUS.

H. N. (1) był zatrudniony w (...)Co. Ltd. Joint Venture w S. w okresie od 1 czerwca 1989r. do 31 marca 1992r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika robót.

W dniu 31 marca 1992r. pracodawca wydał mu świadectwo pracy, w którym potwierdzono powyższy okres zatrudnienia, zaznaczając że w ostatnim okresie wynagrodzenie H. N. wynosiło 4.000.000 zł miesięcznie oraz premia uznaniowa do 1.500.000 zł.

H. N. nie otrzymał od tego pracodawcy zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu.

Dowody:

- dokumenty w aktach ZUS O/S. dot. H. N., plik KPU – świadectwo pracy, k. 10;

- zeznania świadka H. N. (1) - k. 83-84 oraz w wersji elektronicznej k. 86 akt sprawy.

W. R. (1) był zatrudniony w (...)Co. Ltd. Joint Venture w S. w okresie od 1 lutego 1989r. do 30 września 1991r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku majstra budowy.

W dniu 30 września 1991r. pracodawca wydał mu świadectwo pracy, w którym potwierdził powyższy okres zatrudnienia, zaznaczając że w ostatnim okresie wynagrodzenie W. R. wynosiło 2.300.000 zł miesięcznie oraz premia uznaniowa w wysokości 1.000.000 zł miesięcznie. Świadectwo zostało podpisane przez prezesa zarządu L. W..

W dniu 12 stycznia 2006r. A. C. (1), działając jako prezes zarządu spółki W., wystawił W. R. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, w którym wskazał, że był on zatrudniony w przedsiębiorstwie od 1 lutego 1989r. do 30 września 1991r. jako majster budowy, a jego wynagrodzenie wyniosło:

- w 1989 roku – 2.524.800 zł, w tym 2.224.800 zł składniki stałe i 300.000 zł premia,

- w 1990 roku – 14.879.250 zł, w tym 10.119.250 zł składniki stałe i 4.760.000 zł premia,
- w 1991 roku – 25.310.000 zł, w tym 17.510.000 zł składniki stałe i 7.800.000 zł premia.

W zaświadczeniu zaznaczono, że zostało ono wystawione w oparciu o akta osobowe i świadectwo pracy.

Obliczając wysokość kapitału początkowego W. R. organ rentowy uwzględnił – jeśli chodzi o okres zatrudnienia w spółce (...) – wysokość zarobków wynikającą z powyższego zaświadczenia.

Dowody: dokumentacja w aktach ZUS O/S.dot. W. R., plik KPU – świadectwo pracy – k. 7, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu – k. 8, decyzja z załącznikiem – k. 23-24.

Po zakończeniu pracy w spółce (...) A. D., poczynając od 20 maja 1992r. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Podstawa wymiaru jego składek na ubezpieczenia społeczne z tego tytułu wyniosła w roku 1992 11.526.600 złotych.

Niesporne, a nadto dowód: poświadczenie ubezpieczenia – k. 24-25v pl. I akt ZUS O/S. dot. A. D..

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Stosownie do treści przepisu art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity obowiązujący w dacie wydania decyzji: Dz.U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W myśl ust. 4, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, która - stosownie do art. 19 ustawy - wynosi 100% przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne, określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych w poprzednim roku kalendarzowym (licząc od daty wniosku).

Szczegółowy tryb postępowania w sprawach ustalania prawa do świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został określony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011r., nr 237, poz. 1412). Stosownie do § 21 tegoż rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. W odróżnieniu od poprzedniego rozporządzenia wykonawczego (z 7 lutego 1983r.) nie ma tu więc zamkniętego katalogu środków

dowodowych stwierdzających wysokość zarobków; organ rentowy nadal może w tym zakresie opierać się jednak wyłącznie o dowody z dokumentów.

Przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym nie mają jednak zastosowania w postępowaniu sądowym, które regulowane jest przepisami ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.). Ewentualne ograniczenia dowodowe mogą wynikać jedynie z przepisów tego Kodeksu. Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 473 k.p.c., w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Za takim tokiem postępowania przemawia też utrwalona linia orzecznictwa Sądu Najwyższego wyrażona między innymi w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 czerwca 2006 r. (I UK 115/06 OSNP 2007 r. Nr 17-18, poz. 257), w którym sformułowany został pogląd, iż wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 277 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniony wszelkimi środkami dowodowymi, a także w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 sierpnia 2006 r. wydanego w sprawie I UK 27/06 OSNP 2007 r. Nr 15-16, poz. 235, w uzasadnieniu którego stwierdzono, iż brak dokumentów wymienionych w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm. – jest to poprzednio obowiązujące rozporządzenie, zastąpione aktualnie przywołanym wyżej rozporządzeniem z 11 października 2011r.) nie uzasadnia zastosowania art. 23 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli ubiegający się udowodnił uzyskiwanie przychodów wyższych od stanowiących podstawę wymiaru najniższej emerytury lub renty w okresie wymienionym w art. 15 ust. 1 i 6 tej ustawy.

W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie z przepisem art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności). Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaś wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę. Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 15 lutego 2000 r., III CKN 1049/99, Lex nr 51627; uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 maja 2000 r., IV CKN 1097/00, Lex nr 52624). W nauce głoszona jest teza, zgodnie z którą zasada swobodnej oceny dowodów, jako antyteza dowolności, odnosi się do wszystkich środków dowodowych, co jednak nie oznacza, że nie ma różnicy w podejściu do poszczególnych ich rodzajów. W każdym razie brak jest podstaw do przyjęcia jakiegóż formalnej hierarchii środków dowodowych z punktu widzenia ich wiarygodności i mocy (por. m.in. uzasadnienie wyroku SN z dnia 23 lipca 1982 r., III CRN 159/82, OSNC 1983, nr 4, poz. 57; uzasadnienie wyroku SN z dnia 16 lutego 1994 r., II CRN 176/93, OSNC 1994, nr 10, poz. 197; wyrok SN z dnia 27 czerwca 2000 r., I CKN 288/00, Prok. i Pr. 2000, nr 11, poz. 32; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 23 stycznia 2002 r., II CKN 691/99, Lex, 54339).

Nadto, Sąd Najwyższy, m.in. w wyroku z dnia 9 stycznia 1998 roku, sygn. akt: II UKN 440/97, opubl. OSNP 1998/22/667, wskazał, że zaliczenie nieudokumentowanych spornych okresów składkowych z przebiegu ubezpieczenia do stażu ubezpieczeniowego na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania strony zainteresowanej jest dopuszczalne tylko w przypadkach nie budzących żadnych wątpliwości co do spójnego i precyzyjnego - rodzajowego oraz czasowego potwierdzenia się udowodnianych okoliczności. Dlatego za uzasadniony należy uznać rygoryzm sądu w ocenie materiału sprawy, który wykazuje sprzeczności. O ile strona pragnie uzyskać korzystne dla

siebie rozstrzygnięcie, musi na poparcie swoich twierdzeń przedstawić sądowi dowody. Nie gołosłowne, hipotetyczne założenia, nie mające pokrycia w jakimkolwiek innym dowodzie, ale rzeczywiste dowody, pozwalające na dokonanie niebudzących ustaleń faktycznych w sprawie. Powyższe można w pełni odnieść także do ustalania wysokości otrzymanego przez ubezpieczonego wynagrodzenia, stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne.

Odnosząc to do realiów niniejszej sprawy trzeba wskazać, iż organ rentowy uznał za udowodniony fakt zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od 1 marca 1989r. do 19 maja 1992r. w spółce (...) na stanowisku kierownika budowy. Organ rentowy nie uwzględnił natomiast wniosku A. D. o dokonanie obliczenia wysokości jego zarobków z okresu zatrudnienia w tej spółce w oparciu o dane zamieszczone w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawionym mu w roku 2012 przez prezesa spółki, A. C. (1). Organ zauważył zarazem, że w przypadku roku 1989 ustalił wysokość zarobków A. D. z okresu zatrudnienia w spółce na poziomie wyższym, aniżeli wskazany w spornym Rp-7. Wyjaśnił w tym zakresie, że spółka rozliczała się wówczas przy pomocy deklaracji imiennych, stąd też istniała możliwość dokładnego ustalenia wykazanej przez pracodawcę wysokości zarobków A. D., przyjętej w owym czasie za podstawę wymiaru jego składek na ubezpieczenia społeczne. Prawdopodobnie tak dokonane przez organ rentowy ustalenie nie budziło wątpliwości sądu. W toku procesu została bowiem przesłuchana w charakterze świadka J. G., która podpisywała i zatwierdzała dane zawarte w każdej ze złożonych do ZUS deklaracji. Świadek ta pełniła w owym czasie funkcję prezesa spółki i potwierdziła, że z całą pewnością dane zawarte w owych deklaracjach były wpisywane zgodnie z prawdą. Oznacza to, iż jeśli chodzi o wysokość zarobków A. D. za rok 1989, koniecznym było uznanie, że zostały one ustalone przez organ rentowy w sposób prawidłowy.

Podobna sytuacja zaistniała w przypadku wynagrodzenia A. D. za styczeń i luty 1990r. Także bowiem i w przypadku tych miesięcy wysokość wynagrodzenia A. D. wynikała ze znajdujących się w archiwum ZUS deklaracji.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się w tej sytuacji do oceny, czy dane zawarte w złożonym przez ubezpieczonego zaświadczeniu ZUS Rp-7 wystawionym w roku 2012 przez A. C. (1), dotyczące wynagrodzenia ubezpieczonego w latach 1990-1992 mogły być uznane za miarodajne, a co za tym idzie - czy możliwe było wzięcie ich pod uwagę przy ustalaniu wysokości należnej A. D. emerytury.

Oceniając prawidłowość decyzji organu rentowego w tym zakresie sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach prowadzonych przez ZUS O/S. zarówno dla samego ubezpieczonego, jak i dla przesłuchiwanego w sprawie świadków W. R., H. N. i J. F.-G., a także na zeznaniach tychże świadków. Szczególną rolę należało w tym miejscu przypisać dokumentom w postaci przywoływanych już wyżej deklaracji rozliczeniowych składanych przez spółkę (...), jak i zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu dotyczącym J. F.-G.. Zaświadczenie to – w odróżnieniu od wszystkich innych – było bowiem wystawione na bieżąco, tj. bezpośrednio po zakończeniu przez J. F.-G. pracy w spółce. Datowane jest ono na 23 lipca 1992r., podpisane zostało zarówno przez ówczesnego prezesa spółki, jak i kierowniczkę działu księgowości, a ponadto zaznaczono w jego treści, iż dane w nim zawarte znajdują oparcie w listach płac. Treści zaświadczenia nie zakwestionował zresztą sam organ rentowy, dokonując w oparciu o nie wyliczenia wysokości należnych J. F.-G. świadczeń.

Za zgodne z prawdą uznał sąd także zeznania wszystkich przesłuchanych w sprawie osób. Zeznawały one bowiem wyłącznie o tym, co faktycznie pamiętały, a przedstawiona przez nie wersja zdarzeń jest spójna. Na podstawie tych zeznań – weryfikowanych także w oparciu o dowody z dokumentów – można było jednak odtworzyć wyłącznie pewne ogólne zasady wynagradzania pracowników, jakie w spornym okresie obowiązywały w spółce (...). Niemożliwym było jednak ustalenie w oparciu o nie dokładnej wysokości wynagrodzenia A. D. w owym czasie – żaden ze świadków (a także sam ubezpieczony) nie pamiętali bowiem po wielu latach ile ono wynosiło. Na podstawie tych zeznań sąd ustalił jednakże po pierwsze, że wysokość zarobków A. D. była wyższa niż wysokość zarobków H. N. (bowiem ten ostatni był zatrudniony na niższym stanowisku), zaś po drugie – że wysokość zarobków A. D. oscylowała w okolicy 60-66% zarobków J. F.-G. w okresie gdy była ona członkiem zarządu spółki.

Z kolei na podstawie zeznań świadka A. C. sąd ustalił – paradoksalnie – że danych o zarobkach A. D. zawartych w wystawionym przez świadka zaświadczeniu Rp-7 nie można traktować jako danych pewnych. Świadek przyznał bowiem, iż wystawiając zaświadczenie nie dysponował ani aktami osobowymi A. D., ani jego listami płac, natomiast opierał się o swoją wiedzę na temat zarobków pracowników spółki, której był prezesem i posiadaną przez siebie „tabelkę” z własnymi zapiskami na temat wysokości tych zarobków. Powyższe oznacza, że pomimo iż organ rentowy nie miał racji odmawiając wzięcia pod uwagę treści zaświadczenia z przyczyn formalnych (brak było bowiem podstaw, by kwestionować uprawnienie A. C. do wystawienia takiego zaświadczenia w roku 2012, skoro spółka nadal jest formalnie istniejącym podmiotem, a jej prezesem uprawnionym do jednoosobowej reprezentacji nadal jest A. C.), to jednak prawdziwość danych zawartych w zaświadczeniu musiała zostać zweryfikowana innymi metodami.

Zdaniem sądu całokształt przeprowadzonych w sprawie dowodów pozwolił na przyjęcie, iż wykazana w spornym zaświadczeniu wysokość wynagrodzenia A. D. była zgodna z prawdą w tym sensie, że A. D. w omawianym okresie na pewno otrzymał co najmniej wynagrodzenie w takiej właśnie wysokości. Za powyższym przemawiają następujące względy:

1. skoro wysokość wynikających z zaświadczenia zarobków A. D. za rok 1989 okazała się niższa aniżeli wysokość faktyczna, ustalona z całą pewnością na podstawie będących w posiadaniu ZUS deklaracji, istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że takie zniżenie wysokości wykazanego wynagrodzenia A. D. (w zaświadczeniu) ma miejsce także w przypadku lat kolejnych. Z całą pewnością musiało tak być także i w roku 1990 – skoro bowiem w zaświadczeniu wskazano, że zarobki A. D. wyniosły 18.000.000, oznacza to, że zarabiał on wówczas średnio po 1.500.000 zł miesięcznie. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, iż rok 1990 był rokiem największej w historii Polski inflacji – jej wskaźnik w stosunku całego roku wyniósł aż 685,8% (widać to także po wzrostach minimalnego wynagrodzenia, które w roku 1990 było zmieniane w sposób znaczący trzy razy)! Skoro więc organ rentowy ustalił (w oparciu o deklaracje), że wysokość wynagrodzenia A. D. w styczniu i lutym łącznie wyniosła 2.205.000 zł, to można było roboczo założyć, że w ostatnich dwóch miesiącach tego samego roku musiał on zarobić co najmniej (licząc pobieżnie i z dużym marginesem błędu na niekorzyść ubezpieczonego) o 400% więcej niż w styczniu i lutym. Oznaczałoby to, że jego zarobki w listopadzie i grudniu mogły wynosić mniej więcej około 8.820.000 złotych. Już więc tylko przez cztery miesiące w roku (styczeń i luty oraz listopad i grudzień) A. D. zarobił niewątpliwie więcej niż 10.000.000 złotych! (z powyższych wyliczeń wynika, że nawet ponad 11.000.000 zł, jednak z ostrożności należy w tym przypadku zastosować metodę ciągłego obliczania wynagrodzenia na niekorzyść A. D.). Skoro zaś w zaświadczeniu Rp-7 wskazano jako sumę zarobków za cały ów rok kwotę 18.000.000 zł, to pozostałą kwotę 8.000.000 zł A. D. musiał zarobić przez okres pozostałych ośmiu miesięcy. Dało to zaś zarobki na poziomie 1.000.000 zł miesięcznie – tyle zaś zarabiał na pewno, skoro zarówno w styczniu, jak i w lutym 1990r. w deklaracjach wskazano, że jego wynagrodzenie wynosiło po 1.102.500 zł. Jak zaś wykazano wyżej, wysokość tego wynagrodzenia musiała być w kolejnych miesiącach wyższa, choćby z uwagi na hiperinflację.

Idąc dalej tym tokiem rozumowania, należy wskazać, iż podobnie należało spróbować obliczyć minimalną wysokość zarobków A. D. w kolejnych latach. Skoro – jak wykazano wyżej – w ostatnich dwóch miesiącach roku 1990 musiał on zarobić co najmniej około 8.800.000 zł (co daje 4.400.000 zł miesięcznie), to także i tyle musiał zarabiać i w roku kolejnym. Gdy zaś pomnożyć kwotę 4.400.000 zł przez 12 miesięcy, daje to sumę 52.800.000 złotych, a więc tylko nieznacznie niższą od wykazaniu w zaświadczeniu Rp-7 kwoty 54.000.000 złotych. Nie można jednak stracić z pola widzenia tego, że także w roku 1991 inflacja nadal utrzymywała się na wysokim poziomie – jak wynika z danych GUS jej wskaźnik całoroczny wyniósł 170,3%. Gdyby więc spróbować obliczyć wysokość wynagrodzenia A. D. tylko w grudniu 1991r., okazałoby się, że musiał ono wynosić co najmniej 7.493.200 złotych (4.400.000 zł x 170,3%). Oznacza to, że A. D. na pewno w całym roku 1991 zarobił co najmniej wykazane w zaświadczeniu ZUS Rp-7 54.000.000 złotych (bo 11 miesięcy x 4.400.000 zł + 1 miesiąc x 7.493.200 złotych = 55.893.200 złotych).

W tej sytuacji niewątpliwie i w roku 1992 A. D. zarobił co najmniej tyle, ile wykazano w zaświadczeniu ZUS Rp-7. W roku tym pracował bowiem do 19 maja, a więc przez ponad cztery i pół miesiąca, podczas gdy łączną wysokość jego zarobków wykazano na kwotę 20.000.000 zł. Gdyby więc tę kwotę podzielić przez 4,5, okazałoby się, że A. D.

musiałby zarabiać miesięcznie po 4.444.444 złotych. Jak zaś wykazano wyżej, już na przełomie lat 1990/1991 musiał tyle zarabiać, a w związku z inflacją (w roku 1992 jej wskaźnik wyniósł 143%) zarobki te niewątpliwie wzrosły.

2. skoro z zeznań świadka J. F.-G. wynika, że zarobki kierowników budów stanowiły około 60-66% wynagrodzenia członków zarządu spółki, to jeśli w roku 1990 J. F.-G. zarobiła 41.903.280 złotych (co wynika z jej zaświadczenia Rp-7), a wykazana w zaświadczeniu A. D. kwota wynagrodzenia to 18.000.000, a więc mniej niż połowa zarobków J. F.-G., także należało przyjąć, że niewątpliwie tyle co najmniej faktycznie wyniosło wynagrodzenie A. D.. Podobnie miała się rzecz w przypadku roku 1991, kiedy to J. F.-G. zarobiła 105.687.223 złote, a A. D. miał zarobić (zgodnie z Rp-7) 54.000.000 złotych, czyli 51% jej wynagrodzenia.

W powyższej sytuacji sąd doszedł do przekonania, że mimo iż A. C. wystawiając zaświadczenie nie posiadał niebudzących wątpliwości dowodów co do wysokości wynagrodzenia A. D., to jednak w zaświadczeniu wpisał dane miarodajne i odpowiadające prawdzie w tym sensie, że z całą pewnością ubezpieczony zarobił **co najmniej tyle, ile wskazano w zaświadczeniu.**

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku, zmieniając zaskarżoną decyzję z dnia 26 czerwca 2008 r. w ten sposób, że przyznano A. D. prawo do obliczenia wysokości emerytury, poczynając od daty jej przyznania, dodatkowo wynagrodzeń w kwotach wynikających ze spornego Rp-7. W przypadku lat 1990 i 1991 wskazano w sentencji wyłącznie kwoty wynagrodzeń uzyskanych w spółce (...), bowiem w tych latach ubezpieczony pracował tylko w tej spółce. Natomiast w przypadku roku 1992 do wynikającej z zaświadczenia kwoty 20.000.000 złotych doliczono niesporną kwotę 11.526.600 zł, tj. dodatkowo ustaloną przez organ rentowy kwotę podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne A. D. w związku z prowadzoną przez niego wówczas pozarolniczą działalnością gospodarczą.

W punkcie II wyroku sąd stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie. W myśl art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zdanie drugie, organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). W analizowanym przypadku przyznanie ubezpieczonemu prawa do obliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem spornych zarobków nastąpiło na skutek ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd, a organ rentowy przy wydawaniu decyzji nie dysponował materiałem, który umożliwił mu pozytywne rozpoznanie wniosku ubezpieczonego. Niemożliwym było więc przyjęcie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za niewydanie decyzji uwzględniającej wniosek ubezpieczonego o wcześniejszą emeryturę.

Z tych samych względów, działając na podstawie art. 102 k.p.c., odstąpiono od obciążania organu rentowego kosztami procesu (pkt III. sentencji).

Zarządzenia:

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...)

SSO Monika Miller-Młyńska